

Wellenbergh—van Heloma Collectie.

De hoofdzaak van dit belangrijke legaat bestaat uit *blauw Chineesch porcelein*, speciaal uit de bloeiperiode ten tijde van den Keizer K'ang-hsi (1662—1722) waaronder:

Vijfdeelig haardstel hg. ruim 50 cm., versierd met vakwerk, waarin afwisselend landschappen en bloemen, en *zevendeelig kaststel* hg. $\pm$ 25 cm. met z.g.n. Fransche punt-versiering.

Van beide stellen is in de 17e of 18e eeuw een deksel gebroken. De bezitters lieten toen in Delft nieuwe deksels van aardewerk bijbakken, die de gebroken exemplaren bedriegelijk nabootsen. Eén van deze deksels is gemerkt met een monogram, bestaande uit de letters A. I. K. (Zie Havard, *La Céramique Hollandaise* II, 235; zelfde merk als no. 42 van den Catalogus v. d. Verz. Nederl. aardewerk in het Gemeente-Museum te 's Gravenhage 1917 en no. 340 v. d. Cat. Oud aardewerk Ned. Mus. Amsterdam 1917).

Sierkommen, zooals speciaal werden gebruikt om de kabinetten te versieren, meest gemerkt met de 6 woordteekens, die de regeering van een Chineeschen Keizer aanduiden.

Twee hiervan hebben van onderen een met een scherp voorwerp ingeslepen merk N 341. Dit kenteeken wil zeggen, dat deze kommen oorspronkelijk deel hebben uitgemaakt van de groote porcelein-verzameling door „August der Starke”, keurvorst van Saksen (1694—1733) bijeengebracht en waaruit in de 19e eeuw duplicaten zijn verruild of verkocht (vgl. no. 581 van den catalogus v/d Franks Collection thans i/h British Museum 1876).

Fleschjes, met het zoogenaamde waaier-patroon (fan-pattern) versierd en *diverse voorwerpen* met de teekeningen van oudsher reeds bekend als „Joosje te paard” „peterselie”,

„lijzen” enz. Hieronder eenige stukken, die in de teekening den Europeeschen invloed verraden als: *kop en schotel* met opschrift: L'EMPIRE. DE. LA. VERTU - EST - ETABLI - JUSQUAU - BOUT - DE - L' UNIVERS - *schotels* met een voorstelling van Europeesche heeren met poeder-pruiken en dames met hoog kapsel en verdere kleederdracht van omstreeks 1700 en *bordjes* en *theegoed* met voorstelling van Christus aan het kruis en Maria en Johannes ter weerszijden.

De chineesche plateelschilder heeft dit op zijn eigen manier geteekend en ter weerszijden van het kruis staan dan ook chinezen. De opdracht voor dergelijke versieringen werd gegeven door de Jezuïtenvaders in China.

Fleschjes van ongeveer 10 cM. hoog, met gecraqueleerd roomkleurig glazuur, waaronder in zacht blauw, een fijne landschap-teekening.

Deze zijn van z.g.n. zacht porcelein (pâte tendre; fritten-porcelan; soft paste). Père d'Entrecolles beschrijft deze soort aardewerk „hoa che” in zijn brief van 1722 — als een nieuwe uitvinding. Waarschijnlijk moet dit zoo opgevat worden, dat dit toen, een weer opnieuw toegepaste techniek was.

Verder behoort tot dit legaat eenig *18e eeuwsch geëmailleerd Chineesch porcelein* z.g.n. famille verte en famille rose en *Europeesch porcelein uit dezelfde eeuw* waaronder:

Een *wierook-brandertje* van Haagsch porcelein, versierd met bonte bloemen en goud en gemerkt met een ooievaar in fletsch onderglazuursch blauw.

Het type van het merk komt het meest overeen met no. 7 en no. 19 uit de merkenlijst in den catalogus v/d Verz. Haagsch porc. i/h Gemeent Mus. te 's Hage 1916. — Zie ook afb. 2 aldaar, waar een gelijk voorwerp is afgebeeld.

Een *thee- en koffie-serviesje van Saksisch porcelein*, beschilderd met losse bloemen in bonte kleuren.

De meeste stukken van dit servies zijn gemerkt met de beide gekruiste zwaardjes, waaronder een sterretje (*) alles in onder-

glazuursch blauw. Dit merk werd gebruikt ten tijde, dat graaf Marcoloni directeur van de Koninklijke porceleinfabrieken te Meiszen was (1774—1815).

Eenige kopjes en schoteltjes zijn echter gemerkt met de beide gekruiste zwaardjes, waaronder een of meer stippen, welk merk tusschen 1763—1774 gebruikt werd. Onder verscheidene merken een streep in bovenglazuursch rood. Waarschijnlijk werd thee-goed met deze versiering dus geregeld in het laatste kwart van de 18e eeuw vervaardigd en konden de bezitters ervan, wanneer een gedeelte van hun servies gebroken was, dit in die dagen geregeld weer aanvullen.

Eenige opengewerkte en eenige met reliefwerk versierde *bakjes van Engelsch aardewerk* hebben een gedrukte versiering van onderglazuursch blauwe bloemen.

Het is werk uit de eerste periode van de fabriek te Worcester uit de 2e helft van de 18e eeuw, gemerkt met een wassende halve maan.

Ten slotte kan nog vermeld worden een *kom of bak* van vierkant model van *Delftsch aardewerk*, van binnen versierd met een gezicht op een park, waaromheen lam-brequin-versiering.

Het park, door hooge hagen symmetrisch afgedeeld, behoort tot den Le Nôtre-stijl, die hier omstreeks het eerste kwart van de 18e eeuw ingevoerd, tegen het midden dier eeuw, algemeen werd.

De kom is gemerkt met een monogram bestaande uit de letters I. en P. Vgl. Havard II 245, die dit merk toeschrijft aan Johannes Pennis, van 1724—1764 eigenaar van „De Porceleyn Schootel”, wat dus goed overeenkomt met een dateering van het stuk op grond van den stijl van het afgebeelde park. Vgl. zelfde merk catalogus den Haag t. a. p. no. 197/8/9.

N. OTTEMA.